

MAGYAR KURIR

A' FELSÉGES CSÁSZÁR ÉS APOSTOLI KIRÁLY KR-
GYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indult Bétsből, Pénteken December 1-3 napján, 1815-dik esztendőben.

Frantzia Ország.

Nov. 14-dikén így szollott egy hosz-
szú tikkelyben a' Parisi *Journal des De-
bats*: — „A' törvényes Uralkodó eltökél-
lette magában, hogy a' bitangolás' faktzió-
ját megfojtsa, 's ez a' határozás kemény
fundamentomon áll. Már megtettek min-
den szükséges intézetek a' bünösöknek
elfogattatásokra; rettentő ítélszék
állítatnak-fel haladék nélkül, hogy íté-
letet mondjanak réájok, 's a' t.

A' két kamarák azolta, hogy össze-
gyülekeztek, a' Ministereknak projektálá-
sára, hoszszas és heves vetélkedések után
egy nevezetes törvént határoztak-meg,
melynek fontosabb tikkelyei ezek: —

„Mind azok, a' kik holmi irásotská-
kat nyomtattak, közönségesen eladtak, ki-
osztottak, vagy nyomtatás alá adtak, vala-
mint szintén azok is, a' kik közönséges
helyeken kiáltoznak, vagy beszélgetnek,
mihelyest ez a' kiáltozás, beszélgetés, és a'
feljebb említett irásotskák, a' Király' vagy
familiája' személye és élete ellen vala-
melly fenyegetődzést, avvagy a' fennálló
Országlószéknek felfordittatására, 's a' thró-
nusra való következés' rendjének megvál-
toztatására való czélzásból, magokban fog-
laluának, még akkor is, ha ezen próba-
tételeknek semmi következése nem lenne
és semmi összeesküvéssel összezsátoltatva

nem lennének, mint bünösök (*criminaliter*)
üldöztessenek. Mind azok, kik az itt em-
litett bünötételbe avatkoznak, számkivette-
téssel (*deportatióval*) büntetessenek - meg.
— Hasonló büntetéssel büntetessenek azok
is, a' kik közönséges helyeken, más színű
és nem fejr zászlót függesztenek-kí; va-
lamint azok is, kik a' Királyi épületben
vagy a' Király' jelenlétében lázszasztó kiál-
tást tesznek. —

„Lázszasztóknak tartatnak a' közönséges
helyeken történő minden kiáltozások és
beszédék, minden közönségesen kifüggesz-
tetett, eladatott, kiosztatott, vagy nyom-
tatás alá adatott kézírások 's nyomtatások,
mellyek által a' Király' vagy familiája'
személyének vagy tekintetének sérelmére,
vagy a' Bitangolónak 's familiája' valame-
lyik tagjának, vagy is a' rébellió' valame-
lyik fejének segítettésére czélzó próbák,
nogatások, tétettetek; továbbá lázszasztó
dolognak kell tartatni mindennek, a' mi
az embereket ama' kiáltozás, beszéd, vagy
írás által, a' Király' vagy Constitúzió eránt
való engedetlenségre meghívja. — Mind
azok, a' kik olyan rajzolatokat, képeket,
és rézre való metzéseket készítenek, ki-
osztanak, közönségesen kitesznek, 's azok-
kal kereskednek, mellyekkel oda a' hova
a' feljebb említett kiáltozással, beszéddel,
és irásokkal van a' czélzás, úgy tartatnak,
mint a' kik lázszasztó tselekedetet követtek-

el, színt úgy mint azok is, a' kik Frantzia országnak czimerét a' fejer zászlót, vagy a' Királyi hatalomnak akár mi egyéb jelét leveszik vagy megmotskolják, vagy is a' kik nem fejer, hanem valamely egyéb tiltott színű, avvagy arra a' Királytól valamely meg nem hatalmaztatott gyűlés vagy társaság által készítettett bokrétát hordoznak vagy kiosztanak. — Lázzasztással vádoltatnak továbbá mind azok, kik azonjóságokra nézve, a' mellyek nemzeti jószágoknak nevezetnek, nyughatatlankodást okozó híreket terjesztenek-el, vagy ezeket hitelesíteni iparkodnak, vagy az által, hogy a' tizednek visszaállittatását erőssítik, vagy pedig hogy a' polgároknak, a' Királyi hatalomnak megmaradására nézve félelmet okozni 's eránta való hűségekben öketlankasztani igyekeznek. Mind ezeknek a' lázzasztásra czélzó bűnöknek büntetése, legfeljebb 5 esztendőig és legalább 3 hónapig tartó bészarratás lesz, a' mellett, hogy bírságban legalább 50 és legfeljebb 20,000 Frankot tartoznak fizetni; penziókat is elvesztik vagy egészen, vagy egy részint. Büntetéseknek kiállása után a' fő politziai felvigyázat alatt maradnak még egy ideig, de a' melly legfeljebb 5 esztendő lehet. A' kik másod versben rajta érettetnek ezen büntételeken, kettős büntetést szenvednek; 10 esztendőre záratatnak-bé, 's az után 10 esztendőig lesznek fő politziai felvigyázás alatt.

Ez a' projektum, mint törvény, már a' Király által is megerössítettett, 's gyakorlásba való vétettetés végett az Országba minden felé elküldetett. Mikor még mint projektum, a' *Pairék* kamarája előtt volt, heves beszédet tartott ellene Gróf Lanjuinois, mellyel a' Ministeri rézszen lévőket nagyon felindította 's gyalázásra ingerlette maga ellen, annyival is inkább, hogy nem elégedett-meg azzal, hogy ezen beszédet a' kamara gyűlésében elmondotta, hanem azután nyomtatásban is a' közönség' eleibe hotsátotta. Igen jól kimutatja ez a' beszéd

a' Frantzia országban most uralkodó indulatot. Itt következik summásan ez is: —

„Midőn ezen orátori székbe felállok, el nem nyomhatom, Uraim! két igen keserves érzékenységeimet, a' bánkodást tudni illik, és a' bámulást: a' bánkodást azért, hogy a' legjobb Király alatt egy ily veszedelmes törvényt javaltatni látok — a' bámulást pedig, hogy a' leggyengébb kifejezéssel éljek, azért, hogy azt kell hallanom, hogy azok, a' kik ezt javallják, azt a' nyilatkoztatást teszik, hogy ezen projektumnak tsak a' színeskedők, lázzasztók, a' bűnösök' czimborássai, 's egy vérszomjuzó despotismus' barátjai, szegezhetik ellene magokat. Soha nem voltam az orátori méreg' ennél rettenetesebb kifokadásának bizonyosága, még abban az esztendőben is, melynek emlékezetét megújítani nem mérészem. Éppen ily nagy szükség van e' ezen rendkívül való eszközökre? Éppen ily nagyon szükséges e' a' javasoltatott törvény? Nagy valósággal nem. Elmellőznik-e talán a' Ministerek vagy egy valakinek elfogattatását különbben is, ha azt a' közönséges bátorság kivánni láttatik tőlök? Egy ember sem veti ezt nékiek szemekre, a' ki tsak gondótkodni tud. Nem mérsékli, nem gyengíti ebben az ő Ágenseiknek buzgóságát és engedelmességét semmi. Kifejetegetem azon indító okaimat, mellyekre nézve én ezt a' törvényprojektumot alkalmatlannak és a' politikával nagyon ellenkezőnek tartom. Ennek intézetei szerent sok száz ezer politziai tisztviselők hatalmat fognak kapni arra, hogy a' Státus ellen való bűnökért az emkereket elfogdossák, 's az Országítószéket már tsak valakinek elfogattatása meghatalmazza arra, hogy őtet egy vagy több esztendőig fogságban tartsa, a' nélkül, hogy arra köteleztetne, hogy őtet itélőszék eleibe állíttassa. Ha felteszszük, hogy minden politziai tisztünk tsak egy embert fogattat-el, így millió Frantziák záratathatnak önkény szerent fogságba. Hol találunk aanyi fogságot, hogy

mind ezeket bezárattathassuk? Ennek a törvénynek nem fog egyéb következése lenni, hanem, csak hogy sok emberek elfogattatnak, a' nélkül hogy azok elfogattatbatnának, a' kik valósággal gyanusok. E' szerint könnyen meg lehetne mutatni, hogy azok a' kik az 1793-dik esztendőbeli törvényszerént mint gyanusok elfogattattak, hamarabb remélhettek a' magok eránt való igasságnak kiszolgáltatását, mint azok, kik ezen mai törvény szerént el fognak fogattatni. Több az, hogy ezekre nézve meg egyéb büntetések is határozattak, minthogy a' projektáltatik, hogy meg büntetéseik után még tovább is a' főpolitizai felvigyázás alatt tartassanak, az az más szókkal, hogy hazájoktól 400 órányi távolságra mutatattik ki nekik az ő lakhelyek, vagy pedig más alkalmas helyre zárattatnak-hé, ha elegendő kezességet nem állithatnak magokért. Ez leszen mind azoknak a' sorsok, a' kik gyanusoknak fognak tartatni. És hányan fognak ezek lenni? Lesznek ezek, egy departamentet is ki nem vévén, mindenütt. 'S meddig fog az ő fogságok tartani? hat hónapokig, esztendeig, és több esztendőig. Mely rettenetes veszedelmeknek kell ezen eszközök által okoztatni ily sok emberekre nézve, kiknek javaik ezek miatt kárt vallanak, 's a' kik a' magok adóssaik, tselédük, sőt talám még személyes ellenségeiktől felingereltetett feleségeik 's leányaik által kitétetethetnek ily módon a' veszedelmeknek! 'S mi fog ezen inségeknek lenni a'következése? Nem fogjuk-e az özszeesküvéseket ismét a' tömlözőkben feleleveníteni szemlélni? Ki fog nekünk kezes lenni azért, hogy azon rettenetes tapasztalás szerént, mellyet ezen tekintetben magunk tettünk, még egy új *második September* elő nem kerül? —

„Egy ilyen törvény által tehat az emberek nem csak egygyenként, hanem familiánként fenyegettetnek. 'S mit kell mondanom azokról a' következésekről, mellyeket

egy ilyen eszköz az 'Oszáglósze'kre, a' Ministerekre, 's ezen kamarákra nézve maga után von? Mitsoda közönséges hatalom akarna megerősíteni egy ilyen törvényt? Mitsoda sors érte azokat, kik ezt a' mindjárt említett szerentséltenségeknek esztendejében tselekedtek? ezeknek neveikhez lemoshatatlan motsok ragad't; a' rajtok fekvő kárhözatos ítélet-tétel alól semmi ki nem mentheti őket. 'S végezetre ki fogja az alatt, míg a' gyanusok, familiájoktól és keresményeiktől messzse a' fogházakban kénszergenek, fizetni az adóknak nemeit? Ki hordozza a' Státus terheit? Mitsoda rettegés fog uralkodni Frantzia országban! mitsoda megdugulás minden adásvevés' dolgában! Melly nagy dőfés esik a' Státus' politikai testén, melly már külfömben is haladokló állapotban van! Botsásatok-meg nékem ezen eszmélődésekért. Én el nem felejtetem, hogy egykor az anyám, húgom, az ötsém, és leányom gyanusoknak lenni hirdettettek, 's a' halált is csak nagy bajjal kerültek-el, azért, hogy én akkor is, mint ma, az igasságot és szabadságot az indulatoknak dühössége ellen védelmeztem vala. Annak megbizonyítására, hogy a' régi *Romaiah* is tudtak már a' gyanusokrol, ezt a' szollásformát hozzák elő némelyek: *Caveant Consules*. De ha iskolai tanulók' módjára a' historiákból akarunk mondásokat czitálni, azt sem kell elfelejtenuk, hogy azonkívül még mit tanultunk egyebet az iskolában. Romában semmi fogházak nem voltak. A' felhozott félelmes szollásformával felfegyverkezett *Dictatorok* és *Consulok*, a' gyanusokat ezeknek tulajdon barátjaik által őriztették; ott ők ezeknek kertjeikben tiszta levegőt szívhattak-be, vellek egygyütt chettek ihattak, 's az életnek minden kellemetességeiből részesülhettek. *Cicero* a' Senátusnak egy végzése által *Catilinának* czimborás társait egy templomban megölette: de ezen törvénytelen tselekedetiért, a' historiákban nevezetes számkivettetéssel büntetett meg.

Pedig tsakugyan megmentette hazáját. Ha Angliában a' *Habcs. Corpus Acta* felfüggesztetik is bizonyos esetekben, tsakugyan akkor sem adatik 800,000 embereknek hatalom arra, hogy elfogásra való parantsolatokat osztogassanak-ki. —

„Azt kívánom tehát, hogy a' kérdésben lévő törvény - projektum, mint élszenvedhetetlen, vétetessék vissza. Ha úgy fogja a' dolgok' állapotja kívánni, kész leszek én minden okos rendelésnek elősegíllésében égygyütt munkálódni, a' melly oda fog czélozni, hogy a' személyes szabadság bizonyos mértékben özszeszorittasék. De most azt kívánom kíváltképpen azokra a' departamentekre nézve, mellyekben a' tsendesség soha meg nem zavartatott, hogy tegyetek kivételt, ha el akarjátok kerülni, hogy ez a' törvény, az Országlószékre nézve igen jól megérdemlett Satyra, 's az idegenekre nézve vak-merő bátorságra való buzdítás ne legyen. Egy embernek kikérdeztetésére 's az ő özszesesküvése' minden ágabogainak kitanulhatására vegyetek két hónapot magatoknak: de ha ez az idő eltelt, küldjétek azt közönséges ítélőszék eleibe. Egy szóval, tegyetek a' dolgon valami változtatást (módosítást), ha azt akarjátok, hogy a' ti törvényetek minden emberiségnek fíretéttetésére való eszközzül ne szolgáljon.“ —

Ezen beszédjé által azért ingerlet-felgr. *Lanjuinnais* maga ellen a' véllé külömben is nem egy értelemben lévők közzül sokakat, hogy nyomtatásban azután botsátotta világ' eleibe, mikor a' projektum, már mint törvény, meghatározatva volt.

A' *Londoni* újságokban egy *Párisban* tartózkodó Anglusnak November 9-dikén költ levele jött-ki, a' mellyben ezeket olvassuk: —

„A' Frantzia országlószék kemény lépésekkel halad előre, mint ezt a' jelen való zivataros időben a' Státus' boldogsága

és megmaradása kívánják. A' Párisi Kommandáns Gen. Despinoy, sok igen veszedelmes és kétségbeesett állapotú emberektől megszabadította ezt a' fő várost. Semmi kérés, semmi familiai befolyás nem nyer nálla semmit; egy tisztnek is meg nem engedi a' Párisban való tartózkodást fontos ok nélkül. A' tartományokban találató néplázasztók, kiknek vakmerő mérészkedéseket tsak az előbbeni előljárók' gyengeséginek lehetett tulajdonítani, mindenütt elnyomattatnak. A' közép rendű lakosok a' pártoskodóknak vad gyűlölségétől többé nem félvén, nyilvánossággal kinyilatkoztatják a' *Bourbonok* eránt való kívánságokat, 's az eránt való reménségeket, hogy a' rendet és minden dolgoknak tsendesebb állapotját, ismét helyreallani szemlélhetik. A' katona nints többé a' törvényeken felülül helyhezetteve; zsöldját rendesen megkapja: egyéberánt pedig neki is úgy kell viselni magát, mint egyéb polgároknak. —

„Neynek a' fogságból való kiszabadittatása valósággal végre hajtódott volna, ha tsak egy nappal előbb vétetett volna munkába. Két szép katona — politziai ruhába öltözködött személyek ló hátán megjelentek a' *Conciergerie* nevű fogháznál, 's az abban lévő igazgatónak egy rendelést adtak által, melynek a' Politziai Minister' neve volt aláíratatva, 's a' mellyben parantsoltatott az igazgatónak, hogy a' Marschalt adja-ki ezen embereknek, hogy addig, míg az ő processusa elkezdődik, vigyék őket bátorságos fogházba; hanem, hogy az ő megszabadittathatására semmi próbák ne tétetethessenek, nem kell közönségesse tenni azt, hogy eddig való fogságából más fogházba vitetett légyen. Azonközben az igazgató éppen azon reggel vett vala a' Politziai Ministertől egy más parantsolatot, az eránt, hogy mivel a' Ney processusa nem soká elkezdődik, tehát minden tekintetben jó gondját viselje. Az igazgató nem tudta ezen két parantsolatokat egymással megegyeztetni: tehát job-

ban megvizsgálta a két személyek által hozott parantsolatot, 's úgy találta, hogy azalírása nem valóságos. Tehát egy szobába vezetvén a két embert, azt mondotta nékik, hogy várakozzanak ott addig, míg a Ney' szobája' kúltisa után megyen; azomban reájok zárta az ajtót, 's már most egy helyett három foglyai lévén, elment a Politziai Prefekthoz, 's ez a Ministerhez, és így sújt-ki a dolog, hogy biz az említett emberek nem jöbän járnak, 's hogy az égygyik közzülök egy Oberster légyen, a' kit Angliában igen jól esmérnek. Mikor eszébe vette ez az Oberster, hogy a dolog kitudódott's ötlet fogságra akarják tenni, keresztül döfte magát, 's még a Prefektus jelenlétében meghalt. Még nevezetesebb pedig az, hogy az alatt, míg ezek benn a fogházban történtek, az a felett lévő ítélőszék' szálájából is bétörni akart két ember Neyhez, 's meg akarta szabadítani. Ezek már két ablaknak rostélyaitak törték volt ki. Látták őket mikor a palota' gráditán lejöttek, 's gyanusoknak is látszottak lenni, hogy roszban járnak: de tsakugyan el nem fogta senki őket."

A Hadi Ministerium ilyen hirdetést tétetett közönségesse a hivatal szerint való újságban: —

„A Prussus seregeknek elmenetele valami váratlan nehézségek miatt egy szempillantatig meggátoltatott, és ebből, nagy csoportoknak igen szoros határok között való összeszetojulása következett az országnak egy vidékén, a' hol mindenképpen tartattak arra, hogy ezen seregek ott általútozzanak, de nem arra, hogy ott megállapodjanak. Ezek a terhek és nehézségek, mellyek kivált az Észak', a Meurthe, és a Mosella departamentet érdeklik, a Prefektusoknak buzgóságát, és a lakosoknak engedelmisségeket, a' kik minden tekintetben megérdemlették volna, hogy szentvedéseiknek végét láthassák, új próbára teszik-ki. A Királyi Ministerek eleibe ter-

jesztették ezen departamentek' állapotját a Felsőségének, a' ki ez által mélyen megilletődvén, megparantsolta nékik (t. t. a' Ministereknek) hogy semmit el ne mulassanak ezen állapot' idejének a' töllök kitelhető modon lehető megrövidítettetésére, a' melly ha szintén nem sokáig tartó is, de nagyon keserves."

November 16-dik napján azt végezte a Pairek' kamarája, hogy a Ney processusát illető ülések alatt Párisból egy Pair is elne távozhassék, vagy az ülésekből ki ne maradhasson, a' kamarának abban való megégygyezése nélkül. A' kamara 214 Pairekből áll. Név szerint megszollittattak minden tagok. A' jelenlévők' száma 161-re telt. A' jelenemlévők' közé tartoztak, először 7 papok, a' kiknek papi hivataljok nem engedí az ítélőszékekben való megjelenést, másodszor azok a Pairek, kik már előre a Ney processusában vagy mint vádlók vagy mint ítélőbírák részesültek, vagy még ezután mint bizonyságok úgy fognak abban megjelenni, 's több effélék. A' kik ezen okok közzül vagy égygyikre vagy másakra nézve meg nem jelenhetnek, 25-tön vannak. Mint ilyenek, úgy nyerték meg Hertzeg Talleyrand, Gr. Jaucourt, Marschal Gouvion-Saint-Cyr és Augereau is, hogy ne kellessék részt venni ezen ítélet-tételnek munkájából. —

A Párisi újságírók' számára 12 ülő helyet rendelt a' kamara, hogy jelenhessenek, 's a' dolgot minden körülállásaival egyetemben a' közönség' eleibe terjeszthessék. —

Gondolták, hogy November 20-dikán vagy 21-dikén fog Ney legelőbbször a' Pairek' eleibe vitettetni. Az ő Oltalmazója Berryer, 16 bizonyságokat fog előállítani, 's 12 órát kíván a' maga Neyt védelmező beszédjének felolvasására.

A Ney' fogháza előtt most éjjel napal 325 Nemzeti-örzők és 60 Királyi test-örzők strázsálnak.

A' Pairek' kamarájának Neyt illető ülésében a' Követek kamarájából is lesznek jelen; különös káros székek vannak számokra készíttve. — Aszszonysemélyeknek nem szabad bémenni ezen tanácskozásokba.

A' Marschal Ney számára a' Pairek' kamarájában az Elölülőnek jobbja felől különös kerítésben lévő ülőhelyét készítették.

Mint mondják, Carnot és Sieyes engedelmet nyernek, hogy Prussiában telepedhessenek-meg.

B e t s.

Velenczében November 19-dik napján mustráját tartotta ő Cs. K. Felseége az ott mostan felállított testörző nemes seregnek. Ez a' legfőbb familiákból való olyan fiatal emberekből áll, a' kik magokat önként szánták és ajánlották-el a' Felseges Urunk szolgálatjára. A' számjok 80-ra telik, *Pietro Michieli* nevű fő nemes úr a' vezérjek, a' ki öszszeszerkeztette 's gazdagon felkészítette őket.

November 20-dikát *Burano* és *Torcello* nevű szigeteknek 's az ezeken található szép helyeknek, erősségeknek, 's régiségeknek megnézegetésekre fordította ő Cs. Kir. Felseége.

A' mi Bétsi egygyik Német újságunkban egy magános tudósítás fordul elő, a' melly 22-dikben indult *Velenczéből*, és ezek tállatnak benne: — „Tegnap, úgy mond, a' *Mádonna della Salute* templomába ment vala ő Cs. K. Felseége a' maga kísérvével egyetemben. Ez a' templom a' kikötőhelyen alol van. Ezen alkalmatosságra egy hajós bídát készítették vala az oda való ál-

talmenettel végett. Vége lévén az isteni tiszteletnek 's ő Felseége a' maga palotájába visszaérkezvén, alig telt belé egy fertály óra, hogy az említett bídának egy része az emberek soksága miatt a' tengerbe lezuhant, és sok emberek oda veszttek. Huszan ugyan tsak hamarjában kihúztattak: d'aton, tudniillik egy szép leány, egy fiu gyermek, és három férjfiak, már ezek közzül is meghaltak. Egy viselős fő aszszonyosság is hatalán van. Köpenyeget, aszszonykeszkenyőt, 's egyéb effele ruha darabokat még ma is hány-ki a' tenger. Ez igen rettenetes történet, de ennek minden irtóztatósága mellett is tsakugyan nagy haláddással való köszönettel tartozunk az egeknek azért, hogy hazánk' attyának betses életét ettől a' nagy és hozzá is ily közel járt veszedelemtől megőrizte.“

Egy későbbi tudósításban ötvenre teszik azoknak az embereknek' számát, kiket ezen bídának beszakadása által okozott szerentsétlenség ért.

Tisztelendő Janza Miklós Ur, *Erdélyi* és az ott való Püspöki megyebéli születésű és szép tudományú hazánkfia, minnekutánna a' Gallicizában *Lembergben* és Auszriában Bétsben lévő Seminariumkban 7 esztendőig megkülömböztetett szorgalmatossággal tanult 's azután a' polgári papi hivatalban 3, 's a' katonaiiban 15 esztendők alatt tett hasznos lelki pásztori szolgálatai által magát megkülömböztette volna, végezetre itt Auszriában elébb *Wolfstali* Plebánussá rendeltetett, most pedig onnét érdemeinek nagyobb megjutalmaztatásául *Groszengersdorfba* tétetett által, a' hova ezen napokban be is iktattatott-

Nov. 29-dik napján adtak 100 Forint Huszas pénzért 380 1/2 forintot Váltótzedulában. Egy Csász. aranyért 17 forintot 33 krt.